Nowińskiego X. Krzysztofa Wojciecha: Swięty Stanisław, Bisk. Krak., w interesach y sprawach Oyczyzny swoiey wymowny y dzielny patron przed Bogiem.

SWIĘTY
STANISŁAW
BISKUP KRAKOWSKI.

w Intereſſach y Spráwách Oyczyzny *ſwoiey.*

WYMOWNY y DZIELNY.

PATRON,

przed

BOGIEM

Pod czas Solenney przez dziewięć po ſobie náſtępuiące dni w Kośćiele Szczepánowſkim Nowenny,

KAZANIEM WYSŁAWIONY.

przez

X. Krzyſztofa Woyciecha Nowińſkiego. Kollegiaty B. M. P. Kanoniká Poznańſkiego Plebaná Bożęcińſkiego.

Roku Páńſkiego, 1758.

potym

Wielmożnemu Jmći X. JGNACEMU SOŁTYKOWI. Kánonikowi Kátedralnemu Krákowſkiemu Proboſzczowi Szczepánowſkiemu, Chwáły, y honoru S. Biſkupá y Męczenniká gorliwemu Promotorowi w dzień Jmienin *in perpetuum Patrocinium.*

OFIAROWANY.

W KRAKOWIE.
w Drukárni Sebáſtyáná Hebánowſkiego J. K. M. Typografa, y Bibliopoli.

JMPRIMATUR.

A. D. 1758. *die 19 Julij.*

M. STANISLAUS PHILIPPOWIC Sacræ Theologiæ Doctor & Professor Collegii Majoris & Universitatis Senior Pater, Ecclesiarum Collegiatarum Sancti Floriani ad Cracoviam Decanus, Curloviensis Scholasticus &c. Studii Generalis Universitatis Cracoviensis RECTOR.

DO WIELMOZNEGO JMCI X. KANONIKA, DOBRODZIEIA.

LUbo mię záchodziłá obligacya y WW. M.W. M. Pánu Dobrodzieiowi życzliwych, y ná mnie łáſkawych, ábym był tę iákąkolwiek ná pochwałę wielkiego Katedry Krakowſkiey Biſkupá, niegdy Szczepánowá Dziedzicá, teráz przed Bogiem Pro-

tektorá, y cáłey Korony Pátroná ułożoną prácę do druku podał. Odwłoczyłem długo rezolucyą moię, wiedząc, że w naydoskonalszych dziełách znaydzie záwsze Censor oculus *swoie nieupodobania, y defecta, ták y mnie czytaiący upatrzą, czym urażą delikatne swe oko. Zwyciężyłá mię iednak státeczná* a teneris *ku osobie WW. M. W. M. Páná Dobrodzieiá propensyá, żeby ten bardziey porzut, niż należytá kompożyturá szedł pod prásę pod Godnym Jmieniem Jego. Zdało mi się bowiem, żem nie mogł lepiey konsekrcwać tę moię nieudolną pracę, iáko gorliwemu słáwy, y honoru Wielkiego Pátroná Promotorowi. Pokázałeś WW. M. W. M. Pán dowodem pod czas Dziewięciodniowego ná pobożną Nayiáśnieyszego MONARCHY Naszego intencyą w Kościele swoim Szczepanowskim odpráwionego Nábożeństwá,ześ prawdziwy JGNACY ogniem Duchá Boskiego goreiący; kiedy zgromádzaiącemu się w kilku codzień kompániach nieżliczonemu Ludowi dáwałeś* incentiva *przykładney pobozności, nie záłuiąc w utrzymaniu we wszystkim przyzwoitey regularności, fatygi. W záchowaniu wszelkiey w Kościele ozdoby, y wspaniałości, w*

przy-

przyimowániu ná zbawienną prácę dlá wygody chciwych uczestnictwá pozwolonych od stolicy Apostolskiey Swiętych Odpustow, Káznodzieiow, Kátechistow, Spowiednikow, y innych w licznym gronie Kapłanow; iáko też uczęszczaiących distingwowanych Gości, z áffektu ku S. Męczennikowi, z applikácyi ku Maiestatowi, znacznych kosztow. Ja rozumiem, że między owemi pro custodia *ná cząstki rozsiekanego świętokradzką ręką zuchwáłego ná ow czas Bolesłáwá ciałá Męczeńskiego, y WW. M. W. M. Páná Rodowity z niebá był zesłány ORZEŁ,* ales junctissima, cælo. *Ktoremu gdy się znowu dostáło w straz, y rządy mieyscе Národzenia STANISŁAWA S. przyznac Ci muszę, co komus S. Ambroży przypisał:* Bona aquila circa Altare es Tu. *Przeto słáwá STANISŁAWA S. y honor* per orbem, & orbe sublime volabit. *Ale też y WW. M. W. M. Pánu żá Pasterską ná tym mieyscu w pomnożeniu nieustaiącey czci, y chwáły Jego czułość* Aquilæ Lechicæ pullo. *rodowitością, y żacnością krwi* ponet in excelsis nidum. *Wyniesie WW. M. W. M. Páná* bonis avibus super alas Aquilarum *ná naywyższe* in

b nido

nido Patrio *dostoieństwá. J mám nádzieię, że WW. M. W. M. Páná* in facie Ecclesiæ, *dáy BOŻE, iákonayprędzey* cum Prinpibus Populi *oglądać będę. Z tą większą moią satisfakcyą, zem iest z nayniższą adoracyą ná záwsze.*

WW. M. W. M. PANA
DOBRODZIEIA

Nayżyczliwszym y Nayniższym sługa
A. O.

VOCEM MEAM AVDIENT & fiet. Joan. 10.

NIe byłby z BOGA, ktoby głoſu STA-
NISŁAWA S. nie ſłuchał, bo głos
Iego, głos Boſki, y nauká zbawien-
ná. Głoſu S. Antoniego ſłuchały
nierozumne ryby, ná głos wielebne-
go Bedy odezwały ſię ściany Ko-
ścielne. Ná głos Ezechiela Proro-
ká: *Oſſa arida audite verbum DEI*
ruſzyły ſię martwe kości, y ſtaneło z nich woyſko nie-
zliczone. *Steteruntq; Exercitus grandis nimis valde.* Ná Ezech. 37.
głos STANISŁAWA wyſzedł z grobowego lochu trzech-
letni trup Piotrawin. A uſzy ludzi żyiących, uſzy Po-
lakow miałyby ná głos STANISŁAWOW bydź głuche
Sicut aſpidis ſurdæ, & obturantis aures ſuas, quæ non Pſal. 57.
exaudiet vocem. Wſzakże dość głośno brzmią ſłowá
STANISŁAWA S., bo ſię y po Sąſiedzkich rozeſzły kra-
iách. *Confirmavit Polonorum animos Ruſſicis erroribus in-* Bull. Canoz.
*quinatos, nomenq; gentis illuſtravit ubiq;, ſed & vicinarum
gentium corda ad Deum convertit.* S. Hieronima *Juſti-
nus Vergerius* nazywa: Dziwem wymowy, y nauki cudem,
à Caſſiod, de Div: lect: powiadá, ze lud ſwoy wymo-
mową páſł, y náſycał obficie. *Nos facundiæ ſuæ multa cogno-
ſcitur ubertate ſatiaſſe.* STANISŁAWA S. pryncypalná, y

dyná zábawá około zbawienia ludzkiego w łagodności Pásterskiey pracowáć, *Nihil nisi benevole circa conversionem peccatorum agere consuevit.* W iednego tylko zákamiáłego Bolesławá nic dobrego, nic zbawiennego wmowic nie mogł. Nie trzebá było gromow Ancyny Biskupá: *Ancina quem non movet tonans, corruscans fulminans.* Ciężki to był piorun ná wzruszenie sercá zátwardziáłego, duchem Janá S. potaiemnie, y iawnie powtorzone upominánia, y pogrozki *Rex non licet.* Ey Krolu nie godzi się ták tyrańsko obchodzic się z wolnym národem, ktory nigdy niewolnikim nie był Krolow. *Gens libera sumus, & nulli servivimus unquam.* Ey Krolu niegodzi się niesprawiedliwych wymyślać, y nákázywáć kontrybucyi, podatkow przeciwko práwu, y słuszności, *Non licet.* Ey Krolu nie godzi się szpecic powági Krolewskiey brzydkim niewstydem, gwałtem cudze zony brac, y łoże *thalamum continentiæ Conjugalis* mazac Cudzołostwem. *Non licet.* Zdobywał się ná rezolucyą Azáriászá przeciwko Oziászowi chwalebny nász Pásterz. *Non est tui muneris:* Wziął serce mężne przeciwko Krolowi, iák Jeremiász przeciwko Joákimowi *Væ!* ále *vox alta ad surdum:* Tyleby do ziemi mowił. Owszem, gdy zrozumiał Jeremiász, ze Jzraelczykow do záchowaniá Práw Boskich swoią námową przywieść nie mogł; krzyknie po trzykroć: *Terrá, Terra, Terra audi verbum Domini.* Ziemio &c. Ludzie rozumni nie słuchaią, á ziemiá nierorumna usłucha? usłuchá mowi Theodoretus, prędzey niż ludzie, gdyz iest powolnieysza. Przykaze Pán Bog ziemi, á żeby z przyiętego násienia uczyniłá gospodarzowi pożytek, obficie obrodzi, nákaze iey trawą, kwieciem, ziołámi uweselić oko ludzkie, stánie ná czas stroyno. Perswaduią tych czasow człowiekowi Káznodzieie, iák kiedyś STANISŁAW S. Bolesławowi, áby ziemiá ciáłá iego umartwieniem uprawioná wydałá z siebie pożytek lepszego życiá: *fructus dignos pænitentiæ.* Ale, *vox alta ad surdum.* Aby táz ziemiá Ciáłá ludzkiego wydałá kwiecie spráwiedliwości *in odorem suavitatis, & virtutis.* Nic z tego. *Vox alta ad surdum.* Nie zbytkuy iáki táki nieczyń

Ios. Castill. in Carm: de Congre: Oratorii.

Már: 6.

Paralip. 6.

Ierem. 22. v. 15.

czyń

czyń krzywdy, zmiłuy się nád ſtrapioną Oyczyzną, porzuć prywaty, intereſſa domowe, day dobry przykład z ſiebie, niegorſz bliźniego; boy się Bogá, czyń dobrze, nie ſłyſzy tego. *Vox alta ad ſurdum.* Nie rozumie tego. *Non vult intelligere, ut bene agat:* Więc lepiey do ziemi mowić, niż do ludzi, bo posłuſznieyſzą: *Terram alloquitur animâ carentem, quia illi non audiunt ſermonis participes.* To pewnie SANISŁAW S. nie pożyſkał Bolesławá? Pożyſkał zápewnę, bo ktorego grom głoſu mowiącego, y piorun słow żyiącego nie ſkruſzył, zmiękczyłá krew męczonego: *Vox Sangvinis* iáko czynią relácyą pewnieyſze nad inſzych Kronikárzow, dzieie słáwnego, y dawnego Klaſztoru Benedyktyńſkiego Oſſyi, czyli Oſſyáku w Karyntyi, gdzie Zyciá w dowodach prawdziwey pokuty w ſtanie Bratá zákonnego w obronie folwarku od gwałtow, y rabunkow Zołnierſkich wielekroć śmiertelnie raniony świątobliwie dokonáł. Patrzcie iák dzielná y po śmierci około náwroceniá złego Krola czułość Páſterſká STANISTAWA S. Wierzyć temu co o Męczennikach twierdzi *Nazian: Orat: 1. in Julian:* Ze ich ciáłá tyle mogą, co duſze, iedná kroplá krwi męczeńſkiey, y máłe znáki męczeńſtwá tyle mogą, co Ciałá. *Quorum vel ſola corpora idem poſſunt quod animæ, quorum vel ſolæ Sangvinis guttæ, atq; exiguæ paſſionis ſigna idem poſſunt, quod corpora:* Sławny y po śmierci naſz Patron, dzielney y po śmierci náſz Paſterz, womowny y po śmierci naſz Náuczyciel: *Vocem meam audient:* Owſzem daleko słáwnieyſzy, dáleko dzielnieyſzy daleko wymownieyſzy. *Valer, max.* y inni rozumieli, iż Epaminondas życie záczynáł, kiedy kończył. *Æpaminondas hodie noſcitur, quia ſic moritur.* Nie wziął życiá STANISŁAWOWI, ále w lepſze zámienił, *Tyro: vitam non ademit, ſed in melius commutavit, STANISLAVS hodie naſcitur quiâ ſic moritur.* Uderzyłá świętokradzká ręká STANISŁAWA o ziemię, áby wyzey wyniosłá. *Athleta DEI unde premitur, inde ſublevatur.* Porwáli S. ná powietrze zaiuſzeni Mordercy, ziemię krwią zbroczyli, ciáło ná upały słoneczne wyrzucili, palec w wo- *S. Greg.*

 dzie

dzie pograzili, żeby wszystkie Elementá STANISŁAWA wsławiły. *Vt per omne elementum ejus gloria transiret*: Mało było iednym ustom STANISŁAWOWYM wołać nie ták o pomstę do Páná BOGA, iák o przepusczenie winy złoczyńcy, ále tyle ust otworzył, ile rán zádáł, tyle okrucieństwá, ile członkow, popełnił. *Tot in eo martyria, quot membra. Tot labia, quot vulnera.* Temi ustámi, tęmi ránámi, tą krwią mowić będzie zá námi do BOGA, ktorą zá nás owieczki swoie, ziemanow swoich, rodákow swoich wylał, y przykładem dobrego Pásterzá duszę swoię zá nás dáł. Bo iáko zołnierze zádáne sobie w potyczce Krolowi rány pokázuiąc, bezpiecznie mowią, ták zdániem Chryzostomá S. Swięci Męczennicy rozsiekáne członki, ucięte głowy przywodząc, cokolwiek chcą, u Krolá Niebieskiego, uprosić mogą. *Sicut milites vulnera in prælio sibi inflicta Regi monstrantes, fidenter loquuntur, ita & illi abscisa capita gestantes, & in medium afferentes, quacunq; voluerint apud Regem Cælorum impetrare possunt.* Chwalebny nász Męczennik STANISŁAW S. stáwá zá námi przed Bogiem, mowi zá námi do BOGA. *Nunc magis proficit nobis precibus, quam antea doctrinâ, quanto DEO propinquior est*: STANISŁAW S. w interessach, y sprawách Oyczyzny swoiey wymowny, y dzielny Pátron przed Bogiem. Ad. M. D. G.

Basil de 40. MM. in Sebaste.

Serm. de juventio & Maximo tom: 3.

Nanz. orat: 14. de obit: Patris sui.

NIe powstanie *in resurrectionem vitæ* wiecznym uspiony snem spioch *Vigilantius*, y ktorzy poszli zá Apostátą Lutrem, y zá Sodomczykiem Kalwinem, ze dusze SS. z ciálem rozłączone nie záráz idą do Niebá, ále nie wiedziec gdzie zásypiaią, áz do sądnego dnia, dopiero się ockną, y powstaną, kiedy ich trąbá Anielska wzbudzi *Surgite*. Ztąd wnoszą, że się do nich modlić nie trzebá, bo nam nic pomoc nie mogą ták długim y ciężkim snem zmorzeni. Argument ten pełen bluźnierstwa Heretyckiego. Wielką czynią krzywdę słowu Bożemu, iákoby to Pán BOG miał bydź pierwszym przestępcą práwá swoiego. *Non morabitur opus mercenarij tui usq; ad mane.* Wielce uwłaczaią SS. Pańskim

gnu-

gnuſnemi ich czyniąc, y lezuchami, zápłátę im do ſą-
dnego dnia odkładaiąc, y nádgrodę. Aniołom nic nie
przeſzkadza do widzenia BOGA, że ſtraż trzymaią ná
ziemi, y ludzi ſobie zleconych maią ná oku. Y ná
BOGA záwſze, y ná ludzi ſobie porzuconych pátrzą.
*Angeli eorum ſemper vident faciem Patris, qui in cælis
eſt.* Tak duſze SS. ktore z pozwoleniem Boſkim ná- Matth: 18.
wiedziaią, bronią y ſtrzegą ludzi, nie maią z tąd zádney
przeſzkody, żeby BOGA nie widziały twarz w twarz.
facie ad faciem. A ktożby naſze ſuppliki zánoſił, gdy-
by nie o nás Brácia náſi, Przyiáciele náſi, Przyiaciele
Bozi dbali. Ktoby ſię przyczynił, ktoby ſię ſtáwił w
náſzych ſpráwach y intereſſach. *Concives noſtri extenſis
cum brachiis nos expectant.* Czyni relacyą S. Auguſtyn
u Hugona C. 11. Hebr. Wiemci iá, że od pierwſze-
go Náſzego poczęciá mámy wſzyſcy ſwoich Aniołow
Strożow, ktorzy nás biorą w ſwoię opiekę, ſtrzegą, y
bronią. Nád to cudownym porządkiem BOG ná opie-
kę ludzi rozporządza Swiętych ſwoich, *In ſolatium, &
defenſionem.* Według Theofrida Opatá *Serm: de SS. Re-* Modlitwa: mi swemi bronią nas SS. Pańscy. obszernie
liquiis. Z doświadczeniá twierdzi Leo Pápiez, że w tym
życiu pełnym utrapieniá, y prácy do otrzymaniá Mi-
łoſierdziá Boſkiego záwſze potrzebuiemy oſobliwych 1.
Pátronow przed Bogiem pomocy, y przyczyny. *Ex-* Serm: 1. de SS. Pet: & Paul:
*perti ſumus & noſtri probavere majores, credimus, &
confidimus inter omnes labores iſtius vitæ, ad obtinendum
miſericordiam DEI ſemper nos ſpecialium Patronorum o-
rationibus adjuvandos.* Zádne Páńſtwo, Monarchia,
Kroleſtwo, Rzeczpoſpolita, Magiſtrat trwało ſzczęśli-
wemi bydź nie mogą bez SS. Páńſkich protekcyi. Di-
ſſenſye kollizye, ſcyſſye domowe, Napáści nieprzy-
iácielſkie od poſtronnych: *Intus pugnæ, foris pugnæ.*
Praw Kárdynalnych złamanie, Religiy Swiętey wzgar-
dá. Powietrze, głody, ognie, pioruny, y inne plagi czę ſto-
kroć kráie niſzczą mury kruſzą, Miaſtá obalaią, y forte-
ce, ludzi gubią, ták że moie zdanie dáć mogę. *Ubi SS. de-* 2.
ſunt præſidia nihil privatim, nihil publicè ſtabile eſt, muri ruunt Auth. Op:
& mænia, Regnorum, & urbium, hominumque fata vol-

 vun-

vuntur. Przeciwnym sposobem pięknie się rządziło Krolestwo Jzraelskie wszystko się do myśli powodziło zá modlitwą Oniászá Swiątobliwego Pásterzá: *Cuncta prospere agebantur propter Oniæ Pontificis Sanctitatem.* W złym rázie, gdy Nikánor z wielką potęgą Jzraelczykow attakowáć, y záwoiowáć zuchwale zamyślał, Zdesperowani Jzraelczykowie przy słabych siłach doznali pewney obrony Oniászá, y Jeremiászá. *Apparuisse Oniam manus protendentem. Et alium virum ætate, & gloria mirabilem. Respondentem verò Oniam dixisse: Hic est Fratrum amator & populi Jsrael, hic est, qui multum orat pro populo, & universa sancta Civitate Jeremias Propheta DEI.*

3.

2. Mach: 15.

4. Antiochiy, ze znáć szczegulnego z Swiętych nie miałá obrońcy, woyna, y trzęsieniem Ziemi skołatáney, y zruynowaney Ciáło S. Simeoná Leo Cesarz zá naymocnieysze mury, y twierdzę publiczney wystawił weneracyi, *Propterea, quia Urbs nostra murum non habet, quæ magno terræmotus impetu corruit Sacrosanctum Simeonis corpus adduximus, ut nobis pro muro, & vallo esset:* S. Jánuaryusz pewny obrońcá Krolestwa Neápolitańskiego od ruiny, y pozarow ognistego Wezuwiusza. Máło ná ten czas znáć iesżcze swoich Oyczystych Pátronow miało Krolestwo násze Polskie, álbo tych, ktorych mieli protekcyi zażyć nie umili, lub tez ufności w Ich zásługach nie pokładali, kiedy 1183. ná sto cztery po chwalebnym Męczeństwie, w sześćdziesiąt, y dziewięć lat przed Kannonizacyą S. STANISŁAWA Kázimierz woyną, y pokoiem sławny Monarchá, Polski z Gedeonem Biskupem Krakowskim u Lucyusza III. Pápiezá Ciáło S. Floryaná uprosili, áby Miástu y cáłemu Krolestwu przeciwko Prussom, Tatarom, y innym Pogáńskim mocom zá mur, tarczą, y obronę było: *Ut urbi, & genti contra Prussos, Tartaros, aliasq; barbaras gentes pro muro & vallo esset.* Ktory to Swiety, gdy ciáło Jego w przod do Rzymu *magno Urbis solatio, & præsidio* przeniesiono zápalczywość pogáńską ná Miasto y cała Włoską ziemię walcząca ugasił, y pokoy poządany uczynił.

Leo Cæsar:

5.

6.

Przy-

PRzyznáię ia S. Floryanowi, S. Kazimirzowi, S. Koſtce, y innym Kroleſtwa naſzego Swiętym Patronom wielką moc y wielowładną obronę. Ale tez rozſtropnie wierzyć nalezy, ze nię było tey przygody, gdzieby STANISŁAW S. Oyczyzny ſwoiey nie bronił ſkutecznie. Swiadectwem Kromera, przychodzi STANISŁAW S. do Zygmunta ſpiącego Bratá Stryiecznego Władysława Iagiellona Krola Polſkiego, y obudziwſzy go, rzekł do niego: Ty ſpiſz, á o Moſkwie, ktora ſię na cię armuie wcale nię myslíſz, ale ſpiyze, ſpiy, y zyi bezpiecznie, bom ia iuz temu nieprzyiacielowi obmyslił zemſtę, y karę Boſką powietrze: Kto watpi, ze STANISŁAW S. Zygmuntowi Trzeciemu przeciwko Turczynowi u BOGA ziednał tak sławne zwycięſtwo, ze wezwawſzy pomocy BOSKIEY, Matki Iego, y Kroleſtwa Patronow, nieczliczone z Europy, Aziy, Affryki, z Tatarſkim mnoſtwem zgromadzone, y złączone hardego Biſsurmana Woyſko zniosł. *Ut Dominum Exercituum à nobis ſtare aper tiſſime pateret.* Gdy Roku 1661. Woyſko Koronne zwiazek uczyniło pod pretextem zasług Miaſta, Miaſteczka, Wſie, y wſzyſtkę prawie Polſkę, (*zwyczaynie bardziey do rabunkow, niż do Woyny ſpoſobne*) ſwawolne kupy pladrowały, y ruinowały. Marſzalek załozył ſobie rezydencya w Kielcach, y gdy radzi ze ſwemi na większą opreſsya. (*Jako to zwykli*) Dobr Kościelnych, y miłey oyczyzny; S. STANISŁAW ſtáwá z Paſtorałem w oczach ich wſzyſtich, nic nie mowiąc, tylko im Paſtorałem pogroził łagodnie. Domyslili ſię łatwo, czego po nich S. Patron wyciagał, o rozwiązaniu Woyſka zaraz pomyslili, y zycia niektorzy poprawili. Niezawodna prawda co o S. STANISŁAWIE mamy: *Qvi vivus ferro Boleslai ceſſit, mortuus univerſos exercitus, atq; acies integras piorum Regum Patronus, Gentisq; ſuæ amator fugat.*

NAyiaſnieyſzy Maieſtacie naſz Polſki: *Eſto Vir bellator.* Ten Pan, Ten BOG, ktory; *Docet manus ad prælium, & digitos ad bellum.* Umocni cię przeciwko twoim nieprzyiaciołom. Maſz w rodowitych twoich mieczach na Pſal: 143.

Krzyz złozonych błogosławieństwo zawiązane. Bierz się do miecza, ktory Ci daie Nasz Oyczysty Ieremiasz: *Accipe gladium munus à DEO, in quo dejicies adversarios.* Masz *Signum victoriæ* Krzyz rodowity STANISŁAWA S. *In hoc signo vinces.* Masz Kryz Pasterski przeciwko stronom przeciwnym. *Ecce Crucem, fugite partes adversæ.* Ten Pan zastępow, ktory lud swoy z rąk Faraona uwolniony przez Anioła w słupie obłoku, w kolumnie ognistey prowadził. Ten Bog, ktory przez Anioła pod Ezechiaszem Krolem Iudzkim w obozie zuchwałego Sennacheryba iedney nocy Sto Ośmdziesiąt y pięć tysięczy Woyska wygubił,Ześle Ci na pomoc y posiłek tego Anioła; *Angelum nulli humanæ perturbationi subjectum Archetypum, & primitivam imaginem in se habnetem, quæ bona sunt.* STANISŁAWA S. ktory się w bataliy Władysława Jagiellona Roku 1410. przeciwko potędze Krzyżakow na powietrzu pokazał, Serca Polakom dodawał, y do źniesienia ná placu Pięćdziesiąt tysięcy, zabrania w niewolą Czteridzieści tysięcy Prusakow, przednieyszych chorągwi Pięćdziesiąt umacniał. *Ope Divi STANISLAI, qui tempore prælij visus est in aere Polonos confirmare.* Owszem uzbroiony mocną obroną, y opieka S. Patrona, bez krwi wylania tryumfowac możesz. Y lubo według Damascena *Infinitum servorum, & Matris DEI discrimen.* Mow sobie iednak bespiecznie, co *Cosmus Hierol.* o opiece Nayświęszy Panny sobie tuszył: iedno słowo *omnipotens, in præpotens* odmieniwszy: *Habens ut thoracem protectionem tuam, & præpotens auxilium tuum servabor.* Bo prawdę nieomylną powiedział *Cassiod:* że żadna przeciwna moc skodzić nie może, kto ma obronę z Nieba, protekcyą Swiętych: *Quos superna protegunt felices, adversarios habere non possunt.* Jezeli BOG dla zasług Iakoba tak wielkie z nieprzyiacioł dał zwycięstwo Cyrusowi: że go sam prowadził do wygraney: *Hæc dicit Dominus: Christo meo Cyro, cujus apprehendi dexteram, ut subijciam ante faciem ejus gentes, & dorsa Regum vertam. Ego ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo, & dabo tibi thesauros absconditos,* &

2. Mach: 15.

Chrysost: hom: 10. in Ep: ad Tim:

Crom: l. 16. hist: Pol:

Ioan. Damasc: de Dormit: Virg:

Cosmo Hier de B. V.

Cass: l. 8. Ep: 26.

Isaiæ 45.

& arcana Secretorum. To mowi Pan BOG pomazańcowi swoiemu Cyrusowi, ktorego ręka władám, abym mu podrzucił narody, y Krolow odwrocił. Ia cię poprzedzac będę, y pyszne głowy upokorzę. Dam ci skarby zakryte, y taiemnice Sekretow. Twoia to nadzieja w BOGU Nayiaśnieyszy Krolu, ze przez zasługi, y przyczynę S. Patrona, y Obrońcy Korony twoiey, dla tego, ktores do tego Kościoła, mieysca narodzenia, y łask Jego od Stolicy Apostolskiey przez dni dziewięć ná część, y honor niegdy Swiętego tey wsi, á teraz Krolestwa Niebieskiego Dziedzica STANISŁAWA S. y na pobozną intencyą twoię wyiednał Nabożeństwa, ręka Boska będzie z tobą. Miłosierdzie Jego poprzedzi Cię. *Misericordia Ejus praecedet ante faciem tuam.* Poda Ci narody przeciwne, połomi Krolow nienawisnych, złamie szyki Nieprzyiácioł, y poniży wyniosłe karki Adversarzow twoich, odda gwałtem prawie *contra Jura Gentium*, y juz w swoich Lamuzach ukryte Skarby twoie, z Pánstwa, y poddánych Saxoniy wydarte, y w znaczney Summie wyciśnione kontrybucye, Wroci Ci Archiwum Monarszyńskie, y Káncellaryą woienną nie słusznie zábraną. *Et dabo tibi thesauros absconditos, & arcana secretorum.* Bo ten Swięty, ktory w sprawách, y Jnteressach Oyczyzny swoiey iest wymownym, y dzielnym Pátronem przed Bogiem, uymuie się zá swoich Monarchow, Woyská znosi, kruszy mocy, y potęgi rozprásza. *Universos Exercitus, atq; acies integras piorum Regum Patronus, & adjutor, gentisq; suae amator fugat.*

Nie zazdrasczcam innym Krolestwom swoich Pátronow. Niechay nalepiey szczyći, wielbi, y chwali S. Ambroży 40. Męczennikow Thebeiskich w Sebáste. *Exultent alibi felices singularium Urbium populi, si unius saltem Martyris Reliquiis muniantur. Nos populos MM. possidemus.* Niech wynosi pod Niebo iák niezłamane wieze Obrońcow swoiey Kapadocyi S. Bazyli: *Hi sunt, qui nostram obtinent regionem, quasi quaedam turres contra adversariorum incursus refugium exhibent.* Má y nász Polská *populos Martyrum* wielu Swiętych Pátronow Męczennikow,

Ambr: l. 7. q. 47. hom: in 40. MM.

C

kow, *Quot gressus calcas, tot sanctos numera.* Nie chcę Ich *Seriem texere*: Przeyrzeć się w Kronikách Polskich. Jeden mi STANISŁAW zá siłu stánie, *unus pro mille.*
Iob: 33. Zazyię słow Jobowych: *Unus de millibus miserebitur.*

BRewiarz Rzymski w Pátronach Polskich o S. Floryánie mowi, że się nim ciesży Polská, iák Jerozolimá Szczepánem, iák Rzym Wawrzencem, *Sicut Jerosolima Stephano, Roma Lautentio, ita suo gaudet Polonia Floriano.* Ja przydáię: Co SS. Jgnacy w Antiochiy, Polikarp w Smirnie, Cypryan w Kartaginie, Atanazy w Alexandryi, Grzegorz w Neocezaryi, Bassus w Nicei, to u nas w Krákowie STANISŁAW. Przypiszę *parvæ Romæ* Krakowu, co Pliniusz Rzymuwi: *Vel sola in ea, & tam digna festa cervice facies.*
l. 3. nat: hist: C. 5.

NIe będę się ubiegał (bez wzgardy mowię) do grobow postronnych Nácyi Męczennikow po łáski, y Cudá, kiedy tu przy grobie S. Pátroná dość łásk, y cudow w każdey potrzebie.

Ad locum Sancti tumuli,	Tu zás przy Swiętym ciała grobie,
Multi curantur languidi.	Zdrowie odbierá wielu w swey chorobie.
Surdis auditus redditur,	Tu uleczone głusi maia uszy,
Claudis gressus officium.	Tu zdrow kaleka wnet się z mieyscá ruszy.
Mutorum lingua solvitur,	Tu bełkot ięzyk miewá rozwiązany.
Et fugatur Dæmonium.	Tu od diábelstwá wolny opętany.

Cudá S. Stanisł. Trudno wszystkie wyliczyc cuda, łaski, protekcye, y obrony S. STANISŁAWA; zawołam z Długoszem: *Liceat non omnia profari, maturius me tempus, quam res deserent:* Opuszczaiąc wszystkie te Cuda, ktore ten Cudotworny Pasterz za życia czynił. O niektorych namienię, ktoremi go BOG po Smierći wielorako wsławił. *Multis mirâculis Servi sui sanctitatem DEUS declaravit post ejus mortem.* Minawszy y te, ktore przez dziesięc lat leżać w przyśionku Kośćiołá S. Micháłá ná skałce pokázowáł.
In vita
Ball: can.
1.

zował. Niech przyświadczą, ktorych po śmierci do ży- 567
ciá przywrocił; iáko to: *Dziecię* Obywátelá Krakowſkie- 2
go ná imię Rychardá, áby mogło bydź okrzczone. *Wi-* 3.
tcblet Syn Wácłáwá. *Syn* Piotrá Węgrzyná w drodze 4
zmarły. *Jerzy* Syn Szlachetnego Damianá Diecezyi 5
Wrocławſkiey wſkrzeſzeni. *Filip* w podrozy do Grobu 6
Swiętego Męczenniká z śmiertelnych rán od zboycow zá-
dánych uleczony. *Kapłan* z Wrocławiá. *Oſanna* Szla- 7. 8.
chetna Páni Polſká. *Syn* Jákoſławá ná wzroku oświe- 9
ceni. *Pedrocy* Czech od głuchoty. *Wit* Proboſzcz S. 10. 11.
Floryaná ná Przedmieściu Krákowſkim od boleniá głowy
dotknieniem Pierścienia Swiętego. *Jerzey* Polak od pozaru 12
ogniowego. Płynąci z rożnych Nácyi z Akwilei do 13.
Wenecyi, nie znayduiąc w ſwoich Pátronách obrony, z
Piotrem Polakiem między Zegluiacemi znayduiacym ſię,
gdy im Relikwią S. STANISŁAWA do uczczeniá wy-
ſtáwił, od náwałności Morſkiey, y śmierci uwolnieni. Pá-
trzcie, że nie tylko ſámá Polſká, ále y Cudze Nácye
do S. STANISŁAWA protekcyi ubiegaiąc ſię, łáſkę zná-
leźli, y pomoc. Pátrzcie, mowię z S. Wáleryanem *hom:*
16. de bono Martyrij, y uważcie innych Kroleſtw uſiłowa-
nie, ktore y obcych świętych kwitną ucieſtnictwem. Szu-
kaycie, á znaydziecie, iák wſpaniale cáły prawie świátá
okrąg oczekiwá opieki świątobliwości. Łátwo uznácie,
iákąśmy z wdzięcznością wzaiemność winni Swiętym Mę-
czennikom, gdy wydziemy, że tu y poſtronne národy
z nabożeńſtwem ubiegáią ſię, y káżdy według potrzeby
S. Męczenniká pociechy żądá, y odbierá. *Reſpicite ad*
aliarum Regionum ſtudia, quæ videmus ſanctorum peregri-
nis latius florere commerciis. Requirite, & invenietis, quam
ambitiosè totus pene orbis terrarum expectat patrocinia San-
ctitatis. Facilè agnoſcitis, quam ſpecialis circa vicem Mar-
tyrum Officiorum cura nos maneat, cum videatis, huc eti-
am externas nationes devota mentis amore concurrere, &
prout cauſa exigit Sancti Martyris ſolatia expectare. Po-
prawię záłożoną propozycyą. Ze STANISŁAW Swię-
ty nie tylko w ſprawách, y intereſſach Oyczyzny ſwo-
iey, ále powſzechnie ieſt wymownym, y dźielnym Pá-
tronem przed Bogiem. C2 Nie

NIe chcę komputować wszystkich dobrodzieystw Twoich S. Pátronie, czas krotki nie wystarczy, latá niedostáteczne. Powtorzę Sentyment Długosza, życiá Twego Pisárzá: *Liceat non omnia profari, maturius me tempus, quam res deserent.* Procz tych, ktorem wyliczył. Procz nieźliczonego mnostwá w obiawieniu Swiętosławá modlitwámi, y przyczyną twoią wspomożonych, uzdrowionych, obronionych, y zbawionych: *Iste est Beatissimus STANISLAUS Episcopus Cracoviensis, gloriosus Martyr, Polonorum Patronus, advocatus, & Protector, tanta vero conspiratio Populi est gens Christiana precibus ejus salvata, & salvanda,* otworzył nám BOG tylu dowodámi oczywistych Cudow, y łásk Twoich oczy. Widziemy, znamy, y wiemy niewymowne dzieła, y posiłki, ktoremi po tysiąc, po million kroć iesteśmy obronieni: *Aperuit oculos nostros Dominus, videmus auxilia, quibus sumus sæpè defensi.* Ale rzeczesz o Cudotworny, y nayłaskawszy Pátronie z Sewerem Cesarzem umieraiącym: *Omnia fui, sed nihil expedit.* Prawdá, zem wziął ná porękę, y protekcyą przed Bogiem narod moy, Bráci moich, lud moy, ále co zá korzyść? Byłem Oyczyznie moiey w tylu przygodách przeciwko walnym, y głownym zamáchom Nieprzyiácioł tarczą, y murem; nie mász wdzięczności. *Non est, qui recogitet.* Wskrzeszałem żyiąc, y po śmierci do życia wielu, więcey duchownie z śmierci grzechowey do życiá zbawiennego, *Sed nihil expedit.* Nikt nie żyie z was dlá BOGA, nikt nie tchnie duchem Boskim, nową śmiercią bezbozności, y wielorakich grzechow śmiertelnych umorzeni. Oświecałem ślepych, ciemnych; *nihil expedit.* Nie má nikogo, ktoby ná miłe Niebo, ná błogosławioną Oyczyznę z S. Jgnácym pátrzał ciekáwiey, niż ná obmierzłą ziemię: *quam sordet mihi terra, dum cælum aspicio. Nihil expedit. Non est, qui recogitet.* Wyprowadzałem z posrod ognistych pozarow, á ktoż z was goreie ogniem miłości Boskiey? *Non est.* Wyrywałem z nurtow morskich náwalnością pogrążonych, *Sed nihil expedit:* złopią ludzie nieprawość iák wodę, z Dawidem kiedyś nád głowę w odmęcie grze-

S. Ambr: l. 7. Ep. 5.

chow

chow zanurzeni, *iniquitates supergressæ sunt caput*: Uzdrawiałem schorzałych na głowy, kto o Bogu mysli? *non est, qui recogitet.* Nie mocnych niedołęznych postawiłem na nogach, ktoz stateczny w zywey wierze? kto trawały w mocney nadziei? kto nie oziębły w gorącey miłości? *Non est. Nihil expedit.* Byłem skwapliwym do pomocy we wszystkich Sprawach, y Interessach Oyczyzny moiey Patronem *omnia fui.* Na cosz się przyda; gdzie wdzięcznośc? gdzie gorliwośc o honor, y pomnozenie chwały moiey? gdzie staropolskie Nabozeństwo do mnie? *Nihil expedit. Non est, qui recogitet.* Wyznawam ia winę za wszystkich, y nam nadzieię, ze kapłanie Swięty, te grzechy odpuściśz. Wiem, ze w zyciu zadney urazy pamiętac nie umiałes, iednym affektem dobrych, y złych po Oycowsku przyimowałes, possłuszne, y uporczywe owieczki tymze Sercem Pasterskim kochałes. Dopieroz błogosławiona ona Oyczyzna miłości ku nam nie odmieniła, ale pomnozyła. Ducha od Ciała Twego nie rozłączemy, iak kiedys Palestynczykowie z Cypryczykami czynili, z ktorych iedni cieszyli się, iz mieli Ciało, drudzy, ze mieli Ducha S. Hilaryona. *Inter Palestinos, & Cyprios contentio est, quod hi corpus Hilarionis, illi spiritum se habere dicant.* czyni relacyą S. Chryzostom w Jego Zyciu. Zaszczycamy się Polacy wielkim depozytem Ciała Twego, starac się będziemy, zebysmy żyli, y tchneli Duchem Twoim, tylko nas ieszcze nie opuszczay. Wiele mamy Potrzeb, Spraw, y przygod, w ktorych opieki, y obrony twoiey wielewładney pokornie zebrzemy. Między inszemi trwozą nas potęgi Sasiedzkie, ktore się zewząd armuią do krwawey woyny, y iuz zaczepiły Monarchę Twey Oyczyzny, w Dziedzicznym Jego Panstwie, y wielkie bezprawia czynią. Boiemy się, zeby się y Polszcze nie dostało. Więc iakos iest Krolow obroncą, y Patronem, á narodu twego miłośnikiem, *piorum Regum Patronus, gentrisque suæ amator.* Dopomoz Nayiaśnieyszemu Monarsze, iak kiedys Jagiellonowi, przeciwko Prusakom.

D Bądz

1. Reg. c. 7. Bądz nam Samuelem nieustannie wołaiącym do Pana Boga naszago, aby nas wybawił od napaści nowych Filistynczykow. Zażywam tey do ciebie prożby, ktorey do S. Teodora zażył Greg. Nissenus: *Intercede, & deprecare pro Patria apud communem Dominum, & Regem. Timemus afflictiones, expectamus pericula. Non longe absunt scœlesti scythæ, bellum parturientes; ut miles pugna pro nobis, ut Martyr, pro conservis utere libertate loquendi.* Przyczyn śię, y błagay za Oyczyzną powszechnego Pana y Krola, Pana zastępow. Boiemy śię utrapienia, oczekiwamy niebezpieczenstwa. O granicę są bezbożne śiły, knuiąc woynę. Lubos nie zołnierz, ale iakos mocny w boiu, y pokoiu przed Bogiem, staw śię za nami, iako Męczennik, za Krolem twoim, za Bracią twoią, za wspułsługami twoiemi wolnym mow głosem, ktory u Boga wiele mozesz. Na koniec we wszystkich Interessach, y Sprawach Oyczyzny Twoiey bądz nam wymownym y dzielnym Patronem przed Bogiem. Wysłuchay mię z

Prev. Rom. in ejus off. Kościołem wołaiącego: *Tua martyr egregie Festa colentes hodie, Regi commenda Gloriæ Alleluja.*

Cenione

Nowińskiego Ks. Krzysztofa Wojciecha

Święty Stanisław Biskup Krakowski w interesach

i sprawach ojczyzny swojej wymowny dzielny

patron.